

Titel: Journalen NB6

Citation: "Journalen NB6", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2003 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb6-txr-shoot-id66a862db-bf2f-44f9-aa06-74dd4e3848fb.pdf> (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K21

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredøgørelse

1. Manuskriptbeskrivelse 7
2. Datering og kronologi 8
3. Indhold 10

1. Manuskriptbeskrivelse

Journalen NB6 er en indbundet bog i kvartformat. Bogen er af SK mærket »NB⁶. « Den består af 67 blade eller 134 sider. 1 blad er udsåret af SK. Ifølge *B-fort.* har der på første blad været indklæbet et brev fra Rasmus Nielsen (ms. 2; se illustration 1 i SKS 21, 9).^{*} Journalen findes i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek.

- NB6 1 Manuskriptet består af et halvbind i mørkebrunt skind med blindtrykslinier på ryggen og med blåt marmoreret overtrækspapir og sprængt snit. Midt på bindets forside er klæbet en oval hvid etiket med påskriften »NB⁶. «, og nederst til højre på etiketten findes dateringen »d. 16 Juli 1848« (se illustration 1

1. Journalen NB6, etiket på bindets forside

). På indersiden af forpermen i øverste venstre hjørne er protokollens omfang » $\frac{3}{4}$ « (dvs. » $\frac{3}{4}$ Bog«)* og dens pris »1 Rbd« angivet med blyant.

67 blade i 4° .*

Journalen er fra bl. [3] med blyant pagineret 1-129 på hver anden side (højresiderne), dog er bl. [10] pagineret på begge sider (s. 17-18). Bl. [1] og [2] er upagineret. S. 45 er oprindelig fejlpagineret 44.

Papir: glat skrivepapir. Mål: 186 x 234 mm.* Hæftesnor af naturfarvet sejlgarn.

Mellem s. [22] og 23 er der udskåret et beskrevet blad;* nederst på den bevarede smalle strimmel findes tre ubestemmelige bogstavrester.

Bladene er foldet på langs; inderspalten rummer tekst, yderspalten få tilføjelser. På s. 27 er to tilføjelser og på s. 77 en tilføjelse i hovedspalten skrevet ud over yderspalten.

På første blad findes en rød oblat med papirrest efter indklæbning af ms. 2.

Håndskriften er stor og stedvis svært læselig.

En sletning med blækløkker øverst s. 23.

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 377; KA, A pk. 10; Pap. IX A 152-251)

1

1 blad i 8° .

Ingen paginering.

Papir: glat brevpapir. Mål: 143 x 222 mm, i sammenfoldet stand: 122 x 46 mm.

Bladet har været foldet og forseglet. Teksten udgør et brev til SK fra Rasmus Nielsen (NB6:2).

På bagsiden spor af forsegling og den oblat, hvormed bladet har siddet fastklæbet til første blad.

Håndskriften er sirlig og let læselig.

(B-fort. 377; KA, A pk. 10; B&A bd. 1, s. 278)

2

2. Datering og kronologi

Journalen NB6 er ifølge etiketten på bindets forside taget i brug den 16. juli 1848. Af journalens 96 optegnelser er kun to dateret.* Journalen må være afsluttet senest den 21. aug. 1848, hvor den efterfølgende journal, NB7, tages i anvendelse.

I NB6:24 gør SK sig overvejelser om at lade »Krisen og en Krise i en Skuespillerindes Liv« trykke i *Fædrelandet*; denne optegnelse må altså være indført tidligere end indleveringen af manuskriptet til føljetonen, der offentliggjordes i dagene 24.-27. juli 1848. Det samme gælder NB6:27. Eftersom den mellemliggende optegnelse NB6:25 er dateret 20. juli, må NB6:24 og NB6:27 være skrevet henholdsvis senest og tidligst på dette tidspunkt. Formuleringen i NB6:29: »Det var da en Lykke, at jeg gjorde Alvor deraf«, gør det klart, at denne optegnelse må være nedskrevet efter manuskriptets aflevering.

Det indklæbede brev fra Rasmus Nielsen, NB6:2, er, bortset fra angivelsen »Torsdag«, udateret.*

3. Indhold

Som flere af de foregående journaler rummer også NB6 en række af SKs reaktioner på sammenstødet med vittighedsbladet *Corsaren*. Optegnelserne reflekterer over bladets demoraliserende indvirkning på den københavnske befolkning (jf. NB6:8 og 59), men gennemkrydses også af socialpsykologiske observationer af grinets væsen, beundringens omslag i misundelse samt karakteren af de fornemmes neutrale attitude, hele det konspiratoriske kompleks, som SK samler under betegnelsen det »store Cotterie«, hvortil han henregner

»Mynster, Heiberg, Martensen med Suite« (NB6:55). Samtidig fremhæver SK hyppigt, hvorledes episoden ikke blot bibragte ham uvurderlige erfaringer, men også bidrog til at skærpe hans blik for kristendommens kvalitative forskellighed fra såvel borgerskabets værdisæt som de intellektuelles objektivisme.

At SK er »dannet i denne Mishandlingens Skole« (NB6:59), gør spørgsmålet om hans martyrium presserende. Det teoretiske grundlag for martyriets uomgængelighed udbygges i optegnelse efter optegnelse. Kodeordet er »Reduplikation«, der får en prægnant definition i NB6:13: »Reduplikationen er egl. det Christelige, den er ikke blot som Lære forskjellig fra andre Lærer, men væsentlig forskjellig derved, at den er den Lære, der reduplicerer, saa Læreren er af Vigtighed. Der spørges bestandig christelig: ikke blot at det er christelig sandt hvad En siger, men: hvorledes er han, der siger det.« Eller som det hedder ultrakort i NB6:57: »At reduplicere er at være det man siger.«

Afstanden mellem søndagsprædiken og mandagspraksis bliver således et genkommende tema i talrige optegnelser, der snart håndterer problemet i snævre, dialektiske greb, snart udspiler en situation til dens farceagtige bristepunkt eller lader Paulus og Mynster tørne sammen i deres umådelige forskellighed (NB6:86). Præsten skal være »en i det han forkynder Existerende« (NB6:86), ellers bidrager han blot til epokens almindelige æstetisering og befæster dermed den oprørende kendsgerning, at »Christendommen er afskaffet« (NB6:61). SKs sarkasmer, hans ironi og persiflage fremhjælpes af en voldsom retorik og ledsages hyppigt af en korrigerende gestik: »Nei, Fatter, dette er ogsaa Comedie« (NB6:13). »Ah, aha (...) Aha!« (NB6:14). »Pfui« (NB6:16). Tilsvarende følger en række nye ord sig beredvilligt til, således fx en »Silke-Mand« (NB6:13) og »et Flødeskjæg af en Præst« (NB6:57).

I refleksionerne over reduplikation og martyrium indgår en revision af forholdet mellem den indirekte og den direkte meddelelses berettigelse (jf. NB6:62 og 69). Man fornemmer en tiltagende skepsis over for den indirekte meddelelse, fordi en sådan ofte forskriver sig til en tvetydighed og dermed ikke får den definitivitet eller katastrofiske karakter, som kan resultere af den direkte meddelelse: »Meddelelsen af det Christelige maa dog tilsidst ende i at 'vidne', det Maieutiske kan ikke være den sidste Form« (NB6:68). Denne ligefremme bevidnelse af kristendommens sandhed finder sit mest åbenlyse udtryk i martyriet, der i en lidenskabsløs epoke vil være den ultimative provokation og nødvendigvis må føre til en omvurdering af alle værdier: »Christenheden kunde paa mange Maader (og egl. er det vel det eneste Lægemiddel) have godt af at opleve, at den selv slog En ihjel for Xsti Skyld – for dog at faae Øinene op betræffende hvad Xstd. er. Men dertil har jeg end ikke legemlige Kræfter« (NB6:72). SKs eftersætning tilkendegiver, at han tænker martyriet tæt ind på livet af sig selv. Skulle SK træde i karakter som martyr, forudsætter det dog, at han modtager et »nyt Stød eller Rap« (NB6:32), men indtil et sådant kommer, indstiller han sig på at forblive en »Digter, men af en ganske egen Art« (NB6:62). Den allersidste optegnelse i journalen konkluderer da også i følgende, negative facit: »Mit Martyrium er Reflexions-Martyriet, ell. Martyriet som dette kan vise sig i Verden efter at Reflexionen er traadt i den umidd. Lidenskabs Sted« (NB6:96).

Parallelt med optegnelserne om udsigterne til en mulig martyrdød løber SKs bedømmelser af sin egen litterære udødelighed. Han skriver med en stedse mere udtalt bevidsthed om at skrive mindre for samtiden end for eftertiden. Om den forestående navnkundighed i Danmark hedder det således: »At jeg er en Forfatter som D. ubetinget vil have Ære af, er udisputeerlig« (NB6:19; jf. 52). Ikke desto mindre eller måske netop derfor smerter samtidens udeblevne anerkendelse: »Gid man dog engang i Begyndelsen havde ladet mig vederfare Ret som Forfatter, en vederhæftig Mand udtalt en prompt Anerkjendelse, saa jeg kunde have faaet Leilighed til at tale paa en anden Maade om mig selv« (NB6:46). Hvad andre i sin tid undlod, må SK selv påtage sig, hvorfor journalen da også rummer flere anerkendende tilbageblik på den helt tidlige produktion, specielt tiden omkring udgivelsen af *Enten-Eller* (NB6:16), men også en ret udførlig regnskabsafregning for hans avisartikler (NB6:17). Han bekendtgør, hvorledes han begyndte sin forfattervirksomhed som »Salon-Helt«, ja, som en »Tidens Kiæledægge« (NB6:5), men at denne æstetiske ageren i virkeligheden blot var et bedrag, hvis sigte var at bringe den dannede læseverden i retning af ægte kristelige kategorier (NB6:21).

I NB6 kommenterer SK såvel igangværende som planlagte skrifter og projekter. »Og nu maa Læren om Syndsforladelsen for Alvor frem«, hedder det i en optegnelse, der rent undtagelsesvis er dateret, nemlig den 20. juli (NB6:25). Titlen på dette arbejde skulle være »Helbredelsen fra Grunden. ell. Syndernes Forladelse og Forsoningen.« Forud herfor har SK dog planer om at skrive en mindre bog betitlet »Salig Den, som ikke forarges paa mig«, der skal bestå af »mindre Taler, en Tale for hver Gang Xstus har sagt dette Ord« (NB6:25; jf. 64 og 74). Nogen tid senere påtænker han at samle sine »Smaa-Artikler« fra alle årene og udgive dem under titlen »Tidligere trykte Smaa-Ting af S. K.« (NB6:35). Udgivelsen, der skal bevare de oprindelige mærker og pseudonyme forfatternavne, vil kunne godtgøre, at SK ikke bare har skrevet »Leiligheds-Piat« (NB6:35). Anderledes solidt i sigtet var de angiveligt nu skrinlagte planer om at udsende tidsskriftet »den bevæbnede Neutralitet«, der skulle være udkommet samtidig med andet oplag af *Enten-Eller*, og hvori SK »ville revidere Stykke for Stykke hele Christendommen og faae sat Springfjederen paa« (NB6:61).

Betydelig plads optager udgivelsen af »Krisen og en Krise i en Skuespillerindes Liv«, som SK skrev i begyndelsen af 1847, da Johanne Luise Heiberg genoptrådte i rollen som Julie i Shakespeares drama *Romeo og Julie*. Tankerne om at offentliggøre »Krisen« i *Fædrelandet* hensætter SK i en personlig krise, der kan følges i et langt, dialektisk zigzag mellem gode grunde *for* og lige så gode grunde *imod* (NB6:24). For en

udgivelse taler, at SK gerne vil glæde Fru Heiberg og samtidig »pirre lidt« ved hendes gemal, Johan Ludvig, som SK skylder et par små uforkammetheder for dennes anmeldelse af *Enten - Eller*; dernæst kommer hensynet til avisens redaktør, J.F. Giødwad, der så mindeligt har bedt SK om at få lov at bringe »Krisen«; endelig og som det ikke mindst afgørende kan SK ved at offentliggøre »Krisen« måske modvirke den opfattelse, at han med sine mange religiøse skrifter skulle være blevet »hellig« og »alvorlig«. Her befinder sig imidlertid også den bedste grund imod en udgivelse: »Jeg er nu gaaet saa afgjørende ind i det Christelige, har fremstillet meget deraf saa strengt og alvorligt, at der vel nok ere De, som saaledes ere paavirkede. For disse kunde det nu næsten blive til Forargelse at høre om, at jeg i en Feuilleton skrev om en Skuespillerinde. Og sandeligen man har ogsaa et Ansvar mod saadanne« (NB6:24). Desuden har SK intet religiøst skrift liggende parat til udgivelse og kan derfor ikke tilvejebringe den symmetri mellem æstetisk og religiøs produktion, som ellers ideelt set kendetegner hans forfattervirksomhed. »Derfor, den skal ikke udgives« (NB6:24.a). Men bare tre optegnelser senere hedder det: »Nei, nei den lille Artikel skal ud« (NB6:27). Giødwad har atter henvendt sig, hvilket kunne være »et Vink af Styrelsen« (NB6:27), men SK kvier sig fremdeles-for så omsider at beslutte sig: Fra den 24. til den 27. juli 1848 udkommer »Krisen og en Krise i en Skuespillerindes Liv« som føljetonartikel i fire numre af *Fædrelandet* signeret »Inter et Inter«. SK ser tilbage på sit refleksionsmartyrium: »Intet matter mig saa rædsomt som negative Afgjørelser (...). Sligt kan aldrig hænge rigtigt sammen, at Noget, som i sig selv er en Ubetydelighed, og overveiet, pludselig i Sandhed skulde kunne have slig rædsom Realitet. Det er Tegn paa at Reflexionen er bleven syg« (NB6:28). Nogen tid senere påtænker SK at dedicere »Tingesten«, som han kalder »Krisen«, til Johan Ludvig Heiberg og i den forbindelse signere sig »en subaltern Æsthetiker« (NB6:36). SKs overbevisning om, at udgivelsen af »Krisen« tjener et højere, majeutisk formål, tiltager med tiden tilsyneladende i styrke og finder en slags kulmination i optegnelsen NB6:87, hvorover han har skrevet et dobbelt NB: »Forunderligt, forunderligt med hiin lille Artikel-at jeg saa nær var gaaet hen og havde glemt mig selv. Nu saa anstrengt som jeg var, kan man ogsaa et Øieblik glemme den dialektiske Oversigt over et saa uhyre Anlæg som mit Forfatterskab. Derfor hjalp Styrelsen mig.«

Denne forestilling om 'Styrelsens Part' i forfatterskabet er et genkommende tema i journalen, der bærer tydelige spor af SKs arbejde med *Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed*. Et sted omtales således Styrelsen som »en tredie Magt«, der griber ind i SKs skriven (NB6:22), hvorfor han på trods af sin eminente refleksion må bekende, at »min Forfatter-Virksomhed tør jeg egl. ikke tale Noget om, den er paa en Maade ikke min egen« (NB6:34). Snævert forbundet med denne erfaring af en udefrakommende virksomhed i forfattervirksomheden er SKs gentagne fremhævelse af det forunderlige faktum, at han er »salig ved Tanken om det ubeskrivelige Gode Gud har gjort imod mig, saa langt mere end jeg har ventet« (NB6:62; jf. 64).